

MAHIRƏ NAĞIQIZININ POETİK DİLİ

Sədaqət Həsənova

0009-0002-9996-6229

sedagethesenova@gmail.com

Naxçıvan Dövlət Universiteti, Naxçıvan,

*Yazışılan müəllif: sedagethesenova@gmail.com; Tel.: (+994) 70 5393589

XÜLASƏ

Məqalədə Azərbaycan poetik dili haqqında danışılır. Bu məqsədlə Mahirə Nağıqızının poeziyası təhlilə cəlb olunur. Mahirə Nağıqızının şeir dili təbiiliyi, sadəliyi və saflığı ilə seçilən maraqlı mənbə kimi təhlil olunur. Şairə şeirdə xalqın ruhunu qorumaq kimi şərəfli bir vəzifəni yerinə yetirən söz adamı olaraq təqdim edilir. Bu məsələ əsl sənətkarlıq hesab olunur. Bu anlamda, Mahirə Nağıqızı müasir ədəbi-bədii dilimizi xalq danışığından gələn faktlarla zənginləşdirən yazar kimi qiymətləndirilir. Məqalədə şairənin dialektlərə münasibətindən də bəhs edilir. Onun şeirlərinin mətnində Azərbaycan dilini tərk edərək onun dialektlərində yaşayan bir sıra sözlərlə qarşılaşırıq. Dialektlər ədəbi dilə material verməkdən başqa, xalqımızın tarixini və dilini uzlaşdırmaqda əhəmiyyəti rol oynayan faktlar kimi dəyərləndirilir və onların bədii üslubda müəyyən qədər mövqeyə malik olması göstərilir. Bu sözlərin şeirin dilini təbiiləşdirməsi əsaslandırılır. Bundan başqa, Mahirə Nağıqızının poetik dilimizdə yeni ifadələr yaratması məsələsinə də toxunulur. Şairənin dilində elə sözlər var ki, onlar hazırda Türkiyə türkcəsi üçün fəal mövqedə olsa da, Azərbaycan dilində unudularaq az işlənir. Belə sözlərin poetik dilə gətirilməsi təqdirəlayiq işlərdən biri sayılır. Məqalədə Mahirə Nağıqızının şeir dilindəki qafiyə və obrazlılığa da diqqət edilir. Qafiyə və obrazlılıq bədii dil üçün əsas şərtlərdən biri kimi mənalı məzmun və estetik gözəllik yaradaraq poetikliyi dərinləşdirən faktlardandır. Araşdırma göstərir ki, adi danışığı dili faktlarından ibarət olan söz və ifadələr poetik forma və məzmun qarşısında yeni imkanlar açır. Mahirə Nağıqızının yaradıcılığı üzərində aparılan linqvistik araşdırma bir daha təsdiq edir ki, bədii əsərin taleyində dil aparıcı rola malikdir.

Açar sözlər: *söz, dil, ifadə, üslub.*

GİRİŞ

Azərbaycan poetik dili tarixən qədimliyi, məna-məzmun baxımından zənginliyi ilə seçilir. Müxtəlif inkişaf mərhələlərində ədəbi-bədii dilimiz yeni keyfiyyət və üslub çalarları ilə bollaşmış və bu proses indi də davam edir. Poetik dilin inkişafında ədəbi simaların böyük rolu var. Belə ki, bədii dili yaşadan da, zənginləşdirən də onlardır. Ona görə də Azərbaycan poetik dilinin ayrı-ayrı yazarların yaradıcılıq nümunələri üzərində araşdırılması zəruridir. Müxtəlif yazarların yaradıcılığının linqvistik təhlili əhəmiyyətlidir. Bu proses nəticəsində həm poetik dilimiz dərinlən və hərtərəfli şəkildə araşdırılır, həm də ayrı-ayrı ədəbi simaların ədəbi-bədii dilimizə verdiyi töhfələr müəyyənləşdirilir. Bu anlamda, Mahirə Nağıqızının poetik dili ilə bağlı tədqiqat aktualıq kəsb edir.

MATERIAL VƏ METODLAR

“Mahirə Nağıqızının poetik dili” adlı tədqiqatın yerinə yetirilməsində dil elementlərinin daxili quruluşunu, əlaqələrini və sistemliliyini öyrənmək üçün təsvir, şairənin yaradıcılığı ilə digər söz adamları arasında paralellər qurmaq, oxşarlıqları və fərqləri üzə çıxarmaq məqsədilə müqayisə və sözügedən şairənin dil-üslub özəllikləri haqqında təsəvvür yaratmaqdan ötrü təhlil metodlarından istifadə olunmuş, material olaraq şairənin yaradıcılıq nümunələrinə müraciət edilmişdir.

ƏLDƏ OLUNAN NƏTİCƏLƏR

Araşdırma zamanı Mahirə Nağıqızının çağdaş Azərbaycan poetik dilində özünəxas rola malik olması qənaəti əldə edilmişdir. Şairə ədəbi-bədii dilimizin təbiiyini qorumuş, bu məqsədlə xalq danışığı elementlərinə xüsusi önəm vermiş və milli dialekt faktlarını bədii üslubda bacarıqla işlətməmişdir. Bundan başqa, o, uzun yüzilliklər boyu dilimizdə işlənmiş, lakin müxtəlif ictimai-siyasi hadisələrlə bağlı olaraq dilimizi tərk etmiş bir sıra sözləri yenidən poeziyaya gətirərək milli vahidlərə yüksək münasibət formalaşdırmışdır. Daha çox Cənubi Azərbaycan ədəbi dilində işlənən “hövlənək”, dilimizin aktiv leksikasıdan uzaqlaşan “gəzmək” (“axtarmaq” mənasında) kimi sözlərin işləkliyini təmin etməklə poetik dilimizin sadəlik və təbiiyini qorumuşdur. Ümumtürk vahidlərindən olan, “ana kitabımız” sayılan “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanından üzü bəri XX yüzilin yarısına qədər dilimizdə bol-bol işlənən, lakin hazırda Türliyə türkcəsi üçün səciyyəvi olan “yavru”, “tuzaq” kimi sözləri yenidən poetik dilə gətirərək tarixi linqvistik faktların yaşamaına imkan yaratmışdır. Mahirə Nağıqızı Azərbaycan bədii dilinin söz-ifadə yaradıcılığını “qəm ilə sürmələnmək”, “ruhun mizrabanı” kimi maraqlı poetik sintaksis örnəkləri ilə zənginləşdirmişdir.

MÜZAKİRƏ

Əlinə qələm alanların hamısı, bir tərəfdən, ədəbiyyat yaradırsa, digər tərəfdən də, dilimizə xidmət edir. Bu iş məqsədli və ya məqsədsiz, bilərəkdən, ya bilməyərəkdən, az və ya çox dərəcədə olur. Mahirə Nağıqızında dilə xidmət bilərəkdəndir və qandan, candan gəlir, çünki o, şairəlikdən başqa, elm adamlarındandır, dilçi alimdir. Sözsüz ki, yazarların əsas qüdrət və hikmətini onların dilində axtarmaq lazımdır. Ona görə ki, dil poeziyanın açarıdır. Bundan başqa, “... dil materialı kimi Azərbaycan dilinin qanun-qaydalarından bəhs edərkən hər hansı bir söz ustasının əsərindən misal gətirib öz fikrini əsaslandırmaq olar” (Adilov, s.365)

Mahirə Nağıqızının şeir dili təbiiyi, sadəliyi və saflığı ilə seçilir. Təsadüfi deyildir ki, mütəxəssislər dili təbii və səmimi olan şairləri “xoşbəxt sənətkar” hesab edirlər. Məzmun gözəlliyi kimi forma gözəlliyini də təmin edən şairlərin əsərləri uzun müddət yadda qalır, onlarla oxucu ürəyi arasında bir ülfət yaranır və bu, dilin, şeirin qanunları ilə bir səviyyədə dayanır.

Mahirə Nağıqızı şeirlərinin nəbzində həssas və zərif bir vətəndaş ürəyi döyünür. Yəqin buna görədir ki, şairə vətəndən həmişə zövq və şövqlə danışır:

Qürbətın mehi üşüdür.

Vətənin qışı üşütmür (Nağıqızı, 2021, s. 81).

Mahirə Nağıqızı dilə, sözə hörmət edir, ehtiram göstərir. Bəzən bu hörməti dəbdəbəli söz və ifadələrlə qarışdırırlar. Lakin sözə dəyər vermək dili bəlağətli epitetlərlə doldurmaqdan ibarət deyil, əksinə, dili dərinləndirən bilmək, onun xalq ruhunu qorumaq əsl sənətkarların vəzifə borcudur. Bu anlamda, Mahirə Nağıqızı çağdaş ədəbi-bədii dilimizi onun xalq ruhuna söykənən faktları ilə zənginləşdirən söz adamlarındandır.

Mehr elədin kimə, könlüm,

Tikdi səndə kömə könlüm.

Bu dünya sənənik deyilmiş,

Çıx get, tərəkəmə könlüm (Nağıqızı, 2021, s. 31).

Bu örnəkdə “koma” sözünün xalq danışığı dili variantında verilməsi əsərin dilinə bir şirinlik, duzluluq gətirir.

Dərdin simsar bilər məni,

Qəm ilə sürmələr məni.

Anası itmiş quzuyam,

Tap, qalmayım mələr məni (Nağıqızı, 2021, s. 31).

Əsərin dilindəki “qəm ilə sürmələnmək” tərəvətli poetik ifadələrdəndir. Bundan başqa buradakı “simsar” sözü də diqqəti çəkir. İzahlı lüğətimizdə alınma mənşəli söz kimi qeydə alınan bu sözün mənalarından biri “yaxın”, “daha yaxın” deməkdir (Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, IV c., 2006, s. 120). Naxçıvan xalq danışığında bu söz “qohum” mənasında da işlənir. Bəzən dildə milli söz əvəzinə

alınmaların işlənməsi təsirli ovqat yaradır. Bu mənada, “yaxın” və ya “qohum” sözlərinin yerində “simsar” sözünün işlənməsi xoşagələndir.

Niyə baxdın yanı-yanı,
Mənə qurdun haqq divanı.
Nə dedim ki, tənə etdin,
Ay ruhumun mizrabanı (Nağıqızı, 2021, s. 57).

Məlumdur ki, mizrabdan bəzi simli musiqi alətlərinin simlərini ehtizaza gətirmək üçün istifadə olunur. Bu mənada, “ruhun mizrabanı”, doğrudan da möhtəşəm bir ünvan, seçkin bənzətmə və uğurlu poetik sintaksis örnəyidir. Fikrimizcə, buradakı *-ban* “bağban” sözündə olduğu kimi şəkilçidir və “mizrab vuran”, “ruhu dilləndirən” anlamındadır və bu faktı Mahirə Nağıqızının dilində müşahidə etmək olur. Burada müəllifin dil sənətkarlığından da danışmaq mümkündür. Hər bir əsərdə dil mühümdür, əsasdır. Az reklam olunan, lakin Azərbaycan dillilik elmi tarixində fəxri yerlərdən birinə layiq saydığımız mərhum professor Musa Adilov, yəqin ki, bədii əsərin dilinin ictimai səviyyəsini nəzərə alaraq söz sənətkarlarının bədii əsərin dili üzərindəki işinin xüsusi, şəxsi iş olmadığını qeyd edərək bunu “ümumxalq işi” hesab etmişdir (Adilov, 2020, s. 253).

Oxucunun ürəyini isidən, onu düşüncələrə qərq edən aşağıdakı şerin poetik gücü və ləyaqəti adamı heyrətdə qoyur:

Of, o yosun gözlərin,
Mənə ovsun gözlərin.
Ölüm, göz yaşın axsın,
Məni yusun gözlərin (Nağıqızı, 2021, s. 117).

Bu şeir bizə aşiq yaradıcılığında iki əsəri xatırladır. Onlardan biri Aşiq Ələsgərindir:

Ələsgərəm, yandım eşq ataşında,
Gözüm qaldı kirpiyində, qaşında.
Qazdır məzarımı çeşmə başında,
Sal sinəm üstündən yol, incimərəm (Aşiq Ələsgər, 2004, s. 56).

Aşığın (və aşıqın) dilindən qopan arzu - hər gün çeşməyə su gətirməyə gedən gözəlin onun məzarından keçməsi, yəni sinəsi üstündən yol salması elə bir bədii təsəvvürə yol acır ki, onu olduğu kimi ifadə etmək mümkün deyil. Burada duyğuların sözlə ifadəsindəki gözəllik ölçüyəgəlməz dərəcədədir. Aşiq Bəhmənin yaradıcılığından alınmış aşağıdakı örnək də insanda Aşiq Ələsgərin əsərindəki duyğuların oxşarını təqdim edir:

Bəhmən qoyub canın yolunda niyaz,
O gizlin dərđini sən də mənə yaz.
Ölsəm, məzarımı sən özün gəl qaz,
Ayaq bas sinəmə yol əvəzində (Aşiq ədəbiyyatı antologiyası, 2017, s. 388).

Göründüyü kimi, Aşiq Bəhmən Göyçəlinin dilində aşıqın öz sevgilisindən onun məzarını qazmaq təmənnası var ki, yol əvəzinə sinəyə ayaq basılsın. Düşünürsən ki, məhəbbətin dərinliyinin bundan daha kəskin tərənnüm etmək mümkün deyil. Bu cəhətdən Mahirə Nağıqızının aşağıdakı misraları da maraqlıdır:

Təsəllimdi güman da,
Əlim andda, amanda.
Gündə ayağın dəyə,
Daş olum astananda (Nağıqızı, 2021, s. 187).

Vəfa, etibar istəyən Mahirə Nağıqızının şeirlərində dərin dil duyumu vardır. Dili duymaq üçün savad vacib və yetərli deyil. Və bu fikri universitet tanımayan böyük Füzuli, yazı-pozu bilməyən Dədə Ələsgər təsdiq elədilər. Dili duymaq şərə ürək qoymaq deməkdir, bu, dilə namusla, vicdanla yanaşmaq məsələsidir. Bunun nəticəsidir ki, bədii dilimiz duyğuların əvəzsiz tərənnümünü ortaya qoyan poetik örnəklərlə zəngindir. Mahirə Nağıqızının şeir dili bu inkişaf və zənginliyin davam etdiyini, bir tərəfdən də, şeir dilinin ənənə ilə sıx bağlı olduğunu göstərir.

Azərbaycan dilinin lüğət tərkibində “gəzmək” feli var. İzahlı lüğətimizdə bu sözün altı mənası verilmişdir ki, onların çoxu “yerimək, dolaşmaq, hərəkət etmək” mənasındadır, bir mənası isə “axtarmaq”dır (Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, II c. 2006, s. 242). Bu feil çağdaş dilimizdə “yerimək”

mənasında işlənsə də, tarixən olun “axtarmaq” anlamı daşması məqamları da çox olub. Lakin hazırda bu mənə bir qədər sıxışdırılmış vəziyyətdədir, əsasən, xalq dilinə aiddir və bədii üslubda qorunub saxlanır. Bu baxımdan, Mahirə Nağıqızının yaradıcılığı səciyyəvidir:

Yola çıxma, görən var,
Dərd əkən yox, dərən var.
Qismət gəzməknən deyil,
Yazan var, göndərən var (Nağıqızı, 2021, s. 98).

Mahirə Nağıqızının əsərləri intonasiyaya xüsusi diqqət tələb edir:

Boynu bükük güləm mən,
Şadlanamam, güləmməm.
Bircə səni görədim
Dərd-bəlasız, güləm mən (Nağıqızı, 2021, s. 99).

Buradakı əsas fikri iki cür təhlil etmək mümkündür: *səni görsəydim, dərdsiz-bəlasız gülərdim və ya səni dərdsiz-bəlasız görsəydim, mən də hamı kimi gülərdim*. Durğu işarəsi ilə reallaşan intonasiyaya görə ikinci fikir əsasdır.

Yardan yanadı könlüm,
Onsuz qanadı könlüm.
Qəmnən xalı toxuyar,
Belə hanadı könlüm (Nağıqızı, 2021, s. 177).

Şeirdə sözləri düzmək əsas deyil, mühüm məsələ dil faktlarının affektivliyi, hissi cəhətidir ki, bu hissələrin ifadəsini Mahirə Nağıqızı yetərincə verə bilər:

Çəmən kimi sər məni,
Çiçək kimi dər məni.
Məndən bir dəstə bağla,
Özünə göndər məni (Nağıqızı, 2021, s. 225).

Mahirə Nağıqızının dili müasir bədii dilimizdə əsas nöqsanlardan biri olan yeknəsəqlik və sözcülük kimi qüsurlardan uzaqdır. Onun əsərlərində adamı yoran fikir təkrarları ilə qarşılaşırıq, hər dəfə fikrin sözlərlə bəzənməsi faktlarına rast gəlirik:

Qıymıram bircə gülün.
Xətrinə dəyən olsun.
İstəmərəm bu yaylaq
Məzarlığa çevrilsin,
Yoxsa deyəcəm məni
Batabatda basdırın (Nağıqızı, 2010, s. 152).

Poeziyamızda vətən sevgisinin istiliyini hiss və dərk etdirən, sevgilər içərisindəki fərqi bütünü özəllik və gözəlliyi ilə tanıdan əsərlərdən biri kimi bu şeir dəyərlidir, səmimiyyəti ilə diqqəti çəkəndir:

Gümüş deyil, qızıldı,
Bircə-bircə düzüldü.
Göydən yerə düzüldü
Əl-ələ verməz göllər,
Yoxsa deyəcəm məni
Batabatda basdırın (Nağıqızı, 2010, s. 152).

Ədəbiyyatın əbədi mövzularından olan “Vətən məhəbbəti” şerin dilindən keçib ürəklərə dolur, insanın qəlbini ehtizaza gətirir, rəvanlıq, duyğu və düşüncələrin axarı sözlərin məziyyətini təmin edir:

Zorbulaq dərdə dərman,
Dağa aşiqdir duman,
İstəmərəm bu çəmən
Tapdalansın, talansın,
Yoxsa deyəcəm məni
Batabatda basdırın (Nağıqızı, 2010, s. 152).

Bədii ədəbiyyatın taleyini dilin vəziyyəti ilə izah edənlər, doğrudan da, haqlıdırlar.

Dərd oxuyan neyəm mən,

Bilmədim ki, nəyəm mən.
 Əcəl, bəsdir, gəl apar,
 Dərddən hövlənəyəm mən (Nağıqızı, 2021, s. 199).

Dilin tarixi inkişaf özəlliklərini anlamaqda, ədəbi dilə material verməkdə, xalqın tarixini və dilini uzlaşdırmaqda əhəmiyyəti olan dialektlərin ədəbi dil faktoru olmasa da, bədii üslubda müəyyən qədər mövqeli olduğunu düşünərək şerin dilindəki “hövlənə” sözünü əvvəlcə dialektizm kimi qəbul etdik. Mlumdur ki, dialektlər xalqın tarixi ilə dilin tarixi arasında qarşılıqlı əlaqəni müəyyənləşdirməkdə qiymətli dil vahidləridir (Həsənov, 2005, s. 283). Lakin “Azərbaycan dilinin dialektoloji lüğəti”ndə “hövlənə” adlı söz qeyd alınmamışdır (Azərbaycan dilinin dialektoloji lüğəti, 2007). Bu söz ya dialekt deyil, ya da dialektdir, lakin kitablara düşməyib. “Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti”ndə isə bu sözün eyni fonetik tərkibi ilə qarşılaşmadıq. Burada “hövl” köklü, mənasının əsasında “qorxu”, “vahimə”, “dəhşət” anlamları dayanan bir sıra leksik-qrammatik vahidlər vardır (Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, II c., s. 403). Düşünürük ki, Mahirə Nağıqızının bu fikri “dərddən səksəkəli”, “dərddən qorxmaq” və ya “dərddən usanmaq” mənasına uyğun gəlir.

Gündüzlər uç quşlar kimi,
 Yuxun olsun daşlar kimi.
 Qayıt vətən ürəyimə,
 Yavru qaranquşlar kimi (Nağıqızı, 2021, s. 219).

Əsasən “körpə”, “bala” mənasında olan “yavru” sözünün şagdəş dilimizdə işlənmə dairəsi daralmışdır (Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, IV c., 2006, s. 560). Ümumtürk leksikasına aid olan “yavru” XX yüzilin əvvəlində aktiv mövqeli olmuş, əsrin ikinci yarısından zəif mövqeli leksik vahidə çevrilmişdir. Hazırda bu maraqlı milli dil vahidi Türkiyə türkcəsi üçün fəal mövqeyi ilə seçilir. Unudulmaqda olan sözlərin poetik dilə gətirilməsi təqdirəlayiq işlərdəndir ki, Mahirə Nağıqızının bu sahədə də müəyyən qədər rolu vardır. Bu baxımdan, aşağıdakı misralar da diqqətə dəyərdir:

Hava sızadı, gəlmə,
 Yolun uzaqdı, gəlmə.
 Görüb dərdə düşərsən,
 Dörd yan tuzaqdı, gəlmə (Nağıqızı, 2021, s. 61).

“Tuzaq” sözü də lüğətlərimizdə yer almayan, lakin qədim abidələrimizin, xüsusilə də “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının mətnində və şagdəş türk dilində işləkliyi ilə seçilən sözlərdəndir. Belə sözlərin poeziyaya gətirilməsi təsdiq edir ki, bədii üslub tarixi dil yadigarlarını yaşadan qaynaqlardan biri kimi də qiymətlidir.

Mahirə Nağıqızının dilində çox sayda aforizm səciyyəli fikirlər vardır:

Xatasız qul olurmu,
 Ətasız da hökmran? (Nağıqızı, 2021, s. 219).

Özünü öyən yarımaz,
 Qərbi söyən yarımaz.
 Ürəyi daş olan kəsin
 Qapısın döyən yarımaz (Nağıqızı, 2021, s. 221) və s.

Mahirə Nağıqızının dilində bədiiləşdirilmiş qarğış örnəkləri də vardır:

Haqsız yara vuranın
 Dünya olsun haramı (Nağıqızı, 2021, s. 41).

Mahirə Nağıqızı sözlü-kəlamlı, dinli-imanlı bir ömür yaşayır. Bu ömrü onun özü belə izah edir:

Bircə anda gəldi keşdi bu ömür,
 Bilmədim ki, nəyi necə yaşadım.
 Düzənləyib düzəmmədim günümü,
 Mən bu ömrü elə-belə yaşadım (Nağıqızı, 2010, s. 176).

Səmimi sözlər dərin qatlara işıq salır. Bu məsələdə müəllifin dil sənətkarlığı əhəmiyyətli rol oynayır. Doğrudan da, bədii əsərin taleyində dil aparıcı rola malikdir. Mahirə Nağıqızının əsərləri göstərir ki, onların məzmunu məhdud ifadələrdən, söz yoxsulluğundan, fikir kasadlığından uzaqdır.

Yəqin ona görə ki, müəllif dilimizin bilicilərindən biri kimi sözə, onun qüdrət və ləyaqətinə inanaraq, ona sadıq qalır, ona güvənir və fikirlərinin təqdimində sözlərdən yerli-yerində istifadə edir:

Gah baharı payız gördü gözlərim,
Alaq basdı, itdi, batdı izlərim.
Ürəyimdə dərd bağladı sözlərim,
Dözüb durdum, yana-yana yaşadım (Nağıqızı, 2010, s. 176).

Şerin dilində qafiyə və obrazlılıq vəhdət təşkil edir. Bədii dil üçün əsas şərtlərdən biri olan mənalı məzmun və estetik gözəllik poetikliyi dərinləşdirir. Əslində, adi danışiq dili faktlarından ibarət olan söz və ifadələr poetik forma və məzmun qarşısında yeni imkanlar açır.

Öz əlimlə möhür vurdum, ağladım,
Sevgi adlı məbədimi bağladım.
Ürəyimdə matəmini saxladım,
Ömrü verdim əsən yelə, yaşadım (Nağıqızı, 2010, s. 176).

Mahirə Nağıqızı sözləri kökündən uzaqlaşmağa imkan vermir, onun məna variantlarını qoruyur, məntiqlə bağlantısını möhkəmləndirir. Əslində, sözlər şairənin istədiyi və işlətdiyi mənada olsa da, oxucu əsl mənanı əldə edə bilər. Fərdi düşüncə və hadisələrin ümumiləşdirilməsi elə səviyyədə ortaya çıxır ki, adama doğma və yaxın görünür, təbiilik əsərin oxunmasını əsaslandırır.

Təpə gördüm, deyir, dağdan ucayam.
Nadan deyir, bu dünyadan qocayam.
Biləmmədim, şux cavanam, qocayam?
Uşaq oldum, uşaq ömrü yaşadım ((Nağıqızı, 2010, s. 176).

Belə bir ömrü yaşayan Mahirə Nağıqızının əsərləri onun Azərbaycan poetik dilinə yeni töhfələr verdiyini təsdiq edərək bir daha göstərir ki, yazarların əsas qüdrəti onların dili ilə ölçülür.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Adilov M. Bədii dilimizin bəzi məsələləri. Əsərləri, VIII c. Məqalələr (1955-1969-ci illər). Bakı, "Elm və təhsil", 2020, s. 253-259.
2. Adilov M. Söz sənətkarı və dil. Əsərləri, VIII c. Məqalələr (1955-1969-ci illər). Bakı, "Elm və təhsil", 2020, s. 365-379.
3. Aşıq Ələsgər. Əsərləri. Bakı, "Şərq-Qərb", 2004, 400 s.
4. Azərbaycan dilinin dialektoloji lüğəti. Bakı, Şərq-Qərb, 2007, 568 s.
5. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, II c. Bakı, Şərq-Qərb, 2006, 792 s.
6. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, IV c. Bakı, Şərq-Qərb, 2006, 712 s.
7. Həsənov, H.Ə. Müasir Azərbaycan dilinin leksikası. Bakı: Nurlan, 2005, 451 s.
8. Nağıqızı M. Ana kəndim – Xalxalım. Bakı, AVROPA, 2010, 401 s.
9. Nağıqızı M. Yanımdan keçmə dağların. Bakı, ADPU, 2021, 312 s.
10. Şair Bəhmən. Aşıq ədəbiyyatı antologiyası. Bakı, Xalq Bank, 2017, s. 387-389.

ABSTRACT THE POETIC LANGUAGE OF MAHIRA NAGIQIZI

Sadagət Hasanova

The article talks about the poetic language of Azerbaijan. For this purpose, the poetry of Mahira Nagygyzi is involved in the analysis. The poetic language of Mahira Nagygyzi is analyzed as an interesting source distinguished by its naturalness, simplicity and purity. The poet is presented in the poem as a man of words who fulfills the honorable duty of protecting the soul of the people. This issue is considered a real craft. In this sense, Mahira Nagygyzi is considered as a writer who enriches our modern literary and artistic language with facts from folk speech. The article also talks about the attitude of the poetess to dialects. In the text of his poems, we encounter a number of words that leave the

Azerbaijani language and live in its dialects. Apart from providing material for the literary language, dialects are valued as facts that play an important role in harmonizing the history and language of our people, and it is shown that they have a certain position in the artistic style. It is justified that these words naturalize the language of poetry. In addition, Mahira Nagygyzi's creation of new expressions in our poetic language is also touched upon. There are words in the poet's language that are currently in an active position for the Turkish language of Turkey, but are forgotten and rarely used in the Azerbaijani language. Bringing such words into poetic language is considered one of the commendable works. The article also pays attention to rhyme and imagery in Mahira Nagygyzi's poetry. Rhyme and imagery are among the facts that deepen poetics by creating meaningful content and aesthetic beauty as one of the main conditions for artistic language. The research shows that words and phrases consisting of ordinary colloquial language facts can open up new possibilities for poetic form and content. The linguistic research conducted on the work of Mahira Nagygyzi once again confirms that language has a leading role in the fate of an artistic work.

Key words: *word, language, expression, style.*